

INSTITUCIJŲ PASIŪLYMAI, SUSIJĘ SU TEISINIO REGLAMENTAVIMO JURIDINIŲ ASMENŲ IŠREGISTRAVIMO JURIDINIŲ ASMENŲ REGISTRO INFORMACINĖS SISTEMOS TVARKYTOJO INICIATYVA SRITYJE TOBULINIMU
(LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO 2.70 STRAIPSNIS)

Institucija	Problema / iniciatyva	Sprendimas / siūlymai
<p>LR teisingumo ministerija</p>	<p>1. 2024-07-23 raštas Nr. (1.16 E) 7R-2374. Vertintas Lietuvos buhalterių ir auditorių asociacijos Lietuvos Respublikos Seimui adresuotame 2024 m. gegužės 6 d. rašte Nr. 20240506-1 „Dėl 2024/04/24 LRVN 285 patvirtinto finansų ministerijos parengto teisės aktų paketo“ pateiktas pasiūlymas „RC iniciatyva likviduoti įmonių turto perdavimo akcininkams klausimas ir perduotų lėšų akcininkams deklaravimas VMI“.</p> <p>2. 2025-03-20 raštas Nr. (1.16 E) 7R-1001. <...> prašoma pateikti konkrečius pasiūlymus, susijusius su teisinio reglamentavimo juridinių asmenų išregistravimo JAR tvarkytojo iniciatyva srityje tobulinimu, atsižvelgiant į Ministro Pirmininko pavedimą, įformintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanclerio 2025 m. vasario 13 d. rezoliucija Nr. S-656.</p>	<p>1. Pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 2.95 straipsnio 1 ir 3 dalis juridinis asmuo <i>pasibaigia likvidavimo</i> arba reorganizavimo būdu; <i>juridinis asmuo pasibaigia nuo jo išregistravimo iš Juridinių asmenų registro informacinės sistemos (toliau – JAR)</i>. Taigi, išregistravus juridinį asmenį iš JAR, juridinio asmens – teisės subjekto (turto savininko) nebelieka. CK 4.57 straipsnio 1 dalyje yra imperatyviai nustatyta, kad <i>daiktas, kuris neturi savininko</i> arba kurio savininkas nežinomas, laikomas <i>bešeimininkiu daiktu</i>. Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad pagal CK 4.58 straipsnio 1 dalį bešeimininkis daiktas nuosavybėn gali būti perduotas tik valstybei arba savivaldybėms <i>teismo sprendimu</i>, priimtu pagal valstybės arba savivaldybės institucijos pareiškimą. <...> Įvertinus aukščiau nurodytas CK nuostatas, manytina, kad <u>JAR tvarkytojo iniciatyva likviduoto ir iš JAR išregistruoto juridinio asmens turto nuosavybės klausimas teisės aktais yra sureglamentuotas.</u> <...></p> <p>Atkreiptinas dėmesys, kad juridinio asmens likvidavimas JAR tvarkytojo iniciatyva yra kraštutinė priemonė juridiniam asmeniui nesilaikant įstatymuose nustatytų juridinio asmens pareigų. Juridinio asmens dalyviai, pirmiausia, turi aktyviai rūpintis savo nuosavybe (juridiniu asmeniu, kurio dalyviai jie yra), tinkamai įgyvendinti ir vykdyti teisės aktuose nustatytas teises ir pareigas bei likviduoti juridinį asmenį, priimdami savalaikį CK 2.106 straipsnio 1 punkte nurodytą juridinio asmens dalyvių sprendimą nutraukti juridinio asmens veiklą. Šiuo atveju, atlikus likvidavimo procedūrą, apmokėjus skolas juridinio asmens kreditoriams bei likvidavimo išlaidas, likęs juridinio asmens turtas būtų paskirstytas juridinio asmens dalyviams. Tik atlikus šiuos veiksmus, juridinis asmuo būtų išregistruojamas iš JAR.</p> <p>2. <...> primename šiuos su Valstybine mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI) ir valstybės įmone Registru centru 2024 m. spalio 3 d. tarpinstitucinio susitikimo metu aptartus ir suderintus sprendimus dėl galimų teisinio reguliavimo pokyčių:</p> <ul style="list-style-type: none"> • keisti <u>CK 2.70 straipsnio 1 dalį</u> ir numatyti, kad <u>juridinių asmenų likvidavimas JAR tvarkytojo iniciatyva būtų vykdomas tik pagal VMI teikiamus siūlymus, atsisakant likvidavimo JAR tvarkytojo iniciatyva procedūros taikymo tik už metinių finansinių ataskaitų rinkinių nepateikimą JAR tvarkytojui laiku;</u>

		<ul style="list-style-type: none"> • griežtinti atsakomybę už metinių finansinių ataskaitų rinkinių nepateikimą JAR tvarkytojui laiku kitomis priemonėmis – keičiant Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo (toliau – MAĮ) 40¹ straipsnio 1 dalį ir juridinius asmenis, nepateikusius metinių finansinių ataskaitų rinkinių JAR tvarkytojui laiku, įtraukiant į nepatikimų mokesčių mokėtojų sąrašą. Siūlytina MAĮ 40¹ straipsnio 1 dalį papildyti nauju 5 punktu ir jį išdėstyti taip: „5) <u>juridinio asmens vadovui ar kitam atsakingam asmeniui per paskutinius vienus metus iki jo vertinimo dienos nebuvo paskirta bauda už padarytą administracinį nusižengimą, numatytą Administracinių nusižengimų kodekso 223 str. 2 d.</u>“
LR finansų ministerija	<p>Raštas „Dėl Seimo audito komiteto posėdžio protokolo įgyvendinimo“. <...> <i>Nesutinkame su 2024 m. liepos 23 d. Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos rašte Nr. (1.16 E) 7R-2374 pateikta nuomone, kad JAR tvarkytojo iniciatyva likviduoto juridinio asmens turtas turėtų būti tvarkomas kaip bešeimininkis ir kad turto nuosavybės klausimas yra sureglamentuotas. <...></i></p> <p>JAR tvarkytojo iniciatyva likviduoto ir iš JAR išregistruoto juridinio asmens turtą perimant valstybės nuosavybėn būtų pažeisti kreditorių interesai. CK 2.70 straipsnio 6 dalimi nustatyta, kad juridinio asmens kreditoriai turi teisę pareikšti ieškinį teisme dėl skolininko prievolių įvykdymo ar bankroto bylos iškėlimo per vienerių metų ieškinio senaties terminą, skaičiuojamą nuo juridinio asmens, kuriam inicijuojamas likvidavimas, statuso įgijimo. Tokiu atveju teismas, priėmęs šioje dalyje numatytą ieškinį, praneša JAR tvarkytojui ne vėliau kaip kitą darbo dieną, o pastarasis, gavęs šį teismo pranešimą, JAR nuostatuose nustatyta tvarka išregistruoja juridinio asmens, kuriam inicijuojamas likvidavimas, likviduojamo juridinio asmens statusą, tačiau <i>nėra reglamentavimo dėl skolų, susidariusių laikotarpiu nuo likviduojamo juridinio asmens statuso įgijimo iki juridinio asmens likvidavimo bei išregistravimo, taip pat po juridinio asmens išregistravimo iki valstybės (savivaldybių) institucijų turto perėmimo akto surašymo dienos.</i></p>	<p>Atsižvelgdami į išdėstytas CK 2.70 straipsnio praktinio įgyvendinimo problemas, kurios yra kompleksinės, apimančios skirtingų institucijų kompetencijų sritis <...>, manome, kad teisinis reglamentavimas yra tobulintinas atsižvelgiant į visas praktikoje išylančias problemas. <u>Mūsų manymu, JAR tvarkytojo iniciatyva likviduoto juridinio asmens turto tapimas bešeimininkiu, kartu reglamentuojant ir kreditorių teises tokiu atveju, turėtų būti įtvirtintas įstatymo nuostatomis.</u></p>
LR socialinės apsaugos ir darbo ministerija	<p>1. Raštas „Dėl juridinių asmenų likvidavimo, nenutraukus darbo sutarčių“. Registrų centras turi teisę inicijuoti juridinio asmens likvidavimą, kai juridinis asmuo nepateikė finansinių ataskaitų rinkinio per dvylika mėnesių nuo įstatymuose nustatytų šių dokumentų pateikimo juridinių asmenų registrai terminų pabaigos.</p>	<p>1. Siūlytume numatyti galimybę <u>finansinių ataskaitų neteikiančias, tačiau veikiančias ir turinčias darbuotojų įmones drausminti kitomis priemonėmis, kurios neatimtų iš darbuotojų darbo vietas, darbo užmokesčio, garantijų ir neapsunkintų jų garantijų išsireikalavimo.</u></p>

<...> Tačiau net ir esant informavimo sistemai ir pakankamai ilgam procesui, pasitaiko atvejų, kad juridinis asmuo likviduojamas, nors yra neatleistų darbuotojų. Šie darbuotojai vėliau kreipiasi į Valstybinę darbo inspekciją prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos dėl darbo sutarčių nutraukimo, tačiau ji pagal dabar nustatytą teisinį reguliavimą neturi teisės nutraukti tokių darbo sutarčių, taip pat nesant juridinio asmens, nėra galimybės kreiptis į darbo ginčų komisiją dėl darbo santykių nutraukimo bei darbuotojui priklausančių piniginių lėšų priteisimo. Darbuotojai negali registruotis Užimtumo tarnyboje, negali gauti nedarbo išmokos.

2. 2025-03-25 raštas Nr. 6R-2983. LR socialinės apsaugos ir darbo ministerija rengė Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektą Nr. 24-17485(4)¹ dėl atitinkamų įstatymų pakeitimų projektu, kuriais siūloma išregistruotų ne pelno siekiančių juridinių asmenų bešeimininkiu likusį turtą perduoti Nevyriausybinų organizacijų fondui. Nustatyta, kad projektų tikslas negalėtų būti įgyvendinamas pagal šiuo metu galiojančią juridinių asmenų išregistravimo JAR tvarkytojo iniciatyva teisinį reglamentavimą:

- a) Šiuo metu nėra prieinamų duomenų apie likviduojamų arba išregistruotų ne pelno siekiančių juridinių asmenų sukauptas lėšas, todėl neįmanoma įvertinti kiek lėšų ar turto, kuris potencialiai galėtų būti perduodamas į valstybės biudžetą, yra sukaupta;
- b) Tais atvejais, kai juridinis asmuo likviduojamas JAR tvarkytojo iniciatyva, pagal šiuo metu galiojančią teisinį reglamentavimą, taikoma supaprastinta (trumpesnė) juridinio asmens likvidavimo procedūra ir likvidatorius neskiriamas;
- c) Kai juridinis asmuo išregistruojamas, jam priklausęs turtas ir lėšos nebeturi savininko ir atitinkamai yra laikomi bešeimininkiais. Pagal Civilinio kodekso 4.58 straipsnio 1 dalį, bešeimininkis daiktas nuosavybėn gali būti perduotas tik valstybei arba savivaldybėms teismo sprendimu, priimtu pagal valstybės arba savivaldybės institucijos pareiškimą. <...> Tai kelia esminius praktinius iššūkius, kai kalbama apie juridinius asmenis, kurie buvo išregistruoti JAR tvarkytojo iniciatyva.

2. a) <...> srities tobulinimui svarbiausia išspręsti duomenų, apie likusį turtą ir lėšas, trūkumą:

- b) Atsižvelgiant į tai, kad JAR tvarkytojo iniciatyva išregistruojamų ne pelno siekiančių juridinių asmenų skaičius yra itin didelis, bei į tikimybę, jog tik dalies JAR tvarkytojo iniciatyva išregistruojamų ne pelno siekiančių juridinių asmenų likusio turto ar lėšų vertė būtų pakankamai didelė, kad atsvertų turto realizavimo ir perdavimo procedūrų kaštus, rekomenduotume apsvarstyti ir diskusijose aptarti siūlymą, kad konkrečiais atvejais kai JAR tvarkytojo iniciatyva išregistruojamo ne pelno siekiančio juridinio asmens turto vertė viršija nustatytą sumą, jo išregistravimui neturėtų būti taikoma supaprastinta išregistravimo procedūra. Tai reiškia, kad šiais atvejais turėtų būti skiriamas likvidatorius <...>.

¹ „Dėl Lietuvos Respublikos Asociacijų įstatymo Nr. IX-1969 17 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-3833, Lietuvos respublikos Labdaros ir paramos fondų įstatymo Nr. I-1232 25 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-3835 ir Lietuvos respublikos Viešųjų įstaigų įstatymo Nr. I-1428 17 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-3834“.

LR ekonomikos ir inovacijų ministerija	2025-03-24 raštas Nr. 3-820. Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, vykdydama Ministro Pirmininko pavedimą, įformintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanclerio 2025 m. vasario 13 d. rezoliucija Nr. S-656, išnagrinėjo <...>.	<...> <u>Pagal kompetenciją papildomų pasiūlymų neturi.</u>
Valstybinė mokesčių inspekcija prie LR finansų ministerijos	Raštas „Dėl juridinių asmenų išregistravimo Juridinių asmenų registro tvarkytojo iniciatyva“. Vadovaujantis CK 2.70 straipsnio 7, 8 dalimis, <i>juridinių asmenų registro tvarkytojas</i> , priimdamas sprendimą likviduoti juridinį asmenį ir atlikdamas tolimesnius juridinio asmens likvidavimo ir išregistravimo veiksmus, pagal galiojantį reglamentavimą, <i>neprivalo atsižvelgti į tai, ar tuo metu juridinio asmens atžvilgiu VMI atlieka kontrolės veiksmus ir ar mokestinius ginčus nagrinėjančiose institucijose vyksta mokestiniai ginčai</i> . Dėl šios priežasties, išregistruojant juridinius asmenis juridinių asmenų tvarkytojo iniciatyva, neįvertinus minėtų aplinkybių, gali būti prarandamos biudžeto lėšos, o išregistruotas juridinis asmuo, įgyvendinęs teisę apskųsti patikrinimo metu VMI apskaičiuotų prievolių teisingumą, praranda galimybę toliau ginti, jo nuomone, pažeistas teises ir teisėtus interesus.	<...> prašome inicijuoti CK 2.70 straipsnio 5 dalies pakeitimą, numatant, kad: „5. <...> Kreiptis į teismą su prašymu atšaukti inicijuojamą juridinio asmens likvidavimą gali juridinio asmens kreditorius, turintis jo naudai išduotą vykdomąjį dokumentą, kompetentingų institucijų priimtus sprendimus, suteikiančius išieškojimo teisę, kuris kurie nėra visiškai įvykdytas įvykdyti, arba kompetentingos institucijos, kai dėl juridinio asmens prievolių valstybei atliekami tų kompetentingų institucijų kontrolės veiksmai, nepasibaigę kontrolės veiksmų apskundimo terminai ar su tuo juridiniu asmeniu dėl prievolių valstybei vyksta ginčas , per vienerius metus nuo juridinio asmens, kuriam inicijuojamas likvidavimas, statuso įgijimo <...>.“
VĮ Registrų centras	2025-03-20 raštas Nr. S-3106 (1.4 E). <...> Finansų ministerija, atsižvelgdama į Ministro Pirmininko pavedimą, prašo, kaip įmanoma skubiau, pateikti konkrečius pasiūlymus, susijusius su teisinio reglamentavimo juridinių asmenų išregistravimo JAR tvarkytojo iniciatyva srityje tobulinimu.	1. Registrų centras, vykdamas JAR tvarkytojo funkcijas, pritaria 2024 m. spalio 3 d. vykusio tarpinstitucinio susitikimo metu aptartiems siūlymams tobulinti egzistuojantį šios procedūros teisinį reguliavimą, pagal kuriuos <u>juridinio asmens likvidavimo JAR tvarkytojo iniciatyva procedūra esant CK 2.70 straipsnio 1 dalies 2–4 punktuose įtvirtintoms aplinkybėms būtų pradama tik esant VMI siūlymui</u> , o už CK 2.66 straipsnio 4 dalyje nustatytų atskaitomybės dokumentų nepateikimą JAR tvarkytojui laiku būtų paliekama administracinė atsakomybė pagal ANK 223 straipsnio 2 dalį, taip pat kad juridinis asmuo būtų įtraukiamas į nepatikimų mokesčių mokėtojų sąrašą. 2. <...> panaikinus galimybę inicijuoti juridinio asmens likvidavimą CK 2.70 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytos aplinkybės pagrindu – nebeliktų efektyvaus teisinio instrumento, užtikrinančio įstatymuose įtvirtintos pareigos, susijusios su atskaitomybės dokumentų pateikimu JAR, laikymąsi <...>, <u>siūlome apsvarstyti galimybę juridiniams asmenims, ilgą laiką vėluojantiems pateikti JAR tvarkytojui atskaitomybės dokumentus, suteikti specifinį teisinį statusą, kuris būtų įregistruotas JAR ir kuriam esant atitinkamos institucijos taikytų ribojimus</u> , <...>. Atsižvelgiant į tai, CK galėtų būti įtvirtintos tokios ar panašios nuostatos:

		<p>„Juridinis asmuo, nepateikęs šio kodekso 2.66 straipsnio 4 dalyje nustatytų dokumentų per dvylika mėnesių nuo šiame kodekse ar kituose įstatymuose nustatytų šių dokumentų pateikimo juridinių asmenų registruui terminų pabaigos, įgyja teisinį statusą „juridinis asmuo, kurio veikla apribota“, ribojantį galimybę naudotis <...> paslaugomis. Juridinių asmenų registro tvarkytojas, juridinių asmenų registro nuostatuose nustatyta tvarka priėmęs sprendimą suteikti juridiniam asmeniui šį teisinį statusą ir įregistravęs jį juridinių asmenų registre, apie tai viešai paskelbia juridinių asmenų registro nuostatuose nurodytame šaltinyje. Teisinis statusas „juridinis asmuo, kurio veikla apribota“ atšaukiamas juridinių asmenų registro nuostatuose nustatyta tvarka, kai juridinis asmuo juridinių asmenų registro tvarkytojui pateikia šio kodekso 2.66 straipsnio 4 dalyje nustatytus dokumentus.“</p>
<p>Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos</p>	<p>2024 m. gruodžio 5 d. raštas Nr. (10.12E) I-13109.</p>	<p>Iš esmės <u>pritaria pranešimų apie inicijuojamą juridinio asmens–darbdavio likvidavimą JAR tvarkytojo iniciatyva Elektroninėje draudėjų aptarnavimo sistemoje (EDAS), taip pat siūlo pranešimus skelbti ir Elektroninėje gyventojų aptarnavimo sistemoje (EGAS).</u></p> <p>Siūloma inicijuoti JAR nuostatų pakeitimus, nustatant JAR tvarkytojo pareigą, prieš registruojant juridinio asmens teisinį statusą „inicijuojamas likvidavimas“, patikrinti Lietuvos Respublikos apdraustųjų valstybinio socialiniu draudimu ir valstybinio socialinio draudimo išmokų gavėjų registro informacinėje sistemoje (toliau – Apdraustųjų registras) informaciją apie Apdraustųjų registre draudėjų (darbdavio) įregistruotus apdraustusius asmenis (darbuotojus) bei numatyti, kad apdraustieji asmenys (darbuotojai) būtų informuojami apie numatomą likvidavimą dar prieš įregistruojant juridinio asmens teisinį statusą „inicijuojamas likvidavimas“. Toks statusas galėtų būti registruojamas, tik praėjus tam tikram terminui (pvz., 30 kalendorinių dienų po asmens informavimo).</p>